

Vastag Gyula*

Érdek és történelem – BME és Corvinus újra együtt?¹

2012-ben Kis Norbert felsőoktatásért és tudománypolitikáért felelős helyettes államtitkárként dolgozott az Emberi Erőforrások Minisztériumában. Egyik fő feladata a magyar felsőoktatás átszervezése, jobbá tétele, nemzetközi versenyképességének javítása volt. Ebben a nagyívű feladatban volt egy projekt, amelyben én is részt vettem: annak vizsgálata, hogy milyen előnyökkel, hátrányokkal járna és milyen feltételek mellett lenne lehetséges a Budapesti Műszaki Egyetem (BME) és a Budapesti Corvinus Egyetem (Corvinus) újbóli egyesítése. A változások szelei ezt a projektet is elsodorták, de tíz évvel később, az alapítványi egyetemek időszakában talán érdemes ezt a kérdést – korántsem a teljesség igényével, csak egy rövid gondolatkísérlet erejéig – újra megvizsgálni. A cikk, mint a lábjegyzetben írom, teljes mértékben kitalált, kivéve a teljes mértékben igaz részeket. A fő gondolatmenet az, hogy a múlthoz kísértetiesen hasonlító körülmények között, de a múlttól eltérően a nemzetközi versenyképesség mint szempont hangsúlyos megjelenésével a BME–Corvinus egyesülésnek újra lehet realitása. A nemzetközi versenyképességhez ugyanis, nemzetközi szintű oktatók mellett, versenyképes komplementaritás („universitas” háttér) és megfelelő méret nagyság is kell. Bár létezik BME-GTK, amely hasonló profillal rendelkezik, mint a Corvinus, de nemzetközileg nem annyira ismert és elismert, mint a Corvinus. A Corvinus azonban önmagában – a nemzetközi mezőnyben különösen – kicsi, a nemzetközi versenytársakkal összehasonlítva gyenge publikációs teljesítménnyel rendelkezik, tőkehiányos, vállalati kapcsolatai, innovációs potenciálja – a BME-val összehasonlítva – fejlesztésre szorulnak, és nincs jelentős beépített utánpótlása az MSc- és PhD-programokban sem, amely a BME mérnöki karoknál adott lenne. Viszont a Corvinus Egyetem minden más hazai versenytársánál előrébb jár nemzetközi szintű kutatási infrastruktúrában és teljesítménymérési, ösztönzési rendszerek bevezetésében. Országos érdek – és ez markánsan különbözik a lokális egyetemi érdekektől –, valamint a közös múlt alapján létjogosultsága

* Egyetemi tanár (Budapesti Corvinus Egyetem, Nemzeti Közszerológiai Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar).

¹ Ez a dolgozat teljes egészében kitalált, kivéve az igaz részeket.

lehetne a BME és Corvinus újbóli egyesítésének, amely profitálhatna az alapítványi egyetemek megalapítása óta eltelt időszak tapasztalataiból, és versenyképesebb lehetne a nemzetközi felsőoktatási piacon is.

Történelmi áttekintés: a magyar felsőoktatásban sincs új a nap alatt

Szécsényi András és Zsidi Vilmos nagyon plasztikusan és részletekbe menően mutatja be a Budapesti Corvinus Egyetem (BCE) történetén keresztül, hogy milyen változások történtek a magyar gazdálkodástudományi-közgazdasági felsőoktatásban a 19. század végétől.² Nagyon röviden: a nagy változások – úgy tűnik – mindig háborúk, gazdasági válságok idején történtek, és a változásokat alátámasztó érvek, az éppen aktuális ideológia szolgálatán túlmenően, ma is ismerősen csengenek: külföldi példák és hatékonyságnövelés. Az egyetlen érv, amely – az akkori kevésbé globális és kisebb mértékben összekötött világ miatt – hiányzott a ma is használt retorikából, a nemzetközi versenyképesség hangsúlyos megnevezése volt. Szervezetileg a gazdálkodástudományi-közgazdasági egyetemi felsőoktatás több formában is megjelent: egyrészt mint két jelentős és nagy múltú egyetem – a Budapesti (Pázmány Péter) Tudományegyetem és a Magyar Királyi József nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem – Közgazdasági Karaként 1920 és 1934, illetve 1934 és 1948 között, és önálló egyetemenként 1948 után. 1948-tól napjainkig különböző neveken, de önálló egyetemenként működött/működik a Közgazdaságtudományi Egyetem: 1953-tól 1990-ig Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem (MKKE), 1990 és 2000 között Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem (BKE), 2000 és 2004 között Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem (BKÁE) és 2004-től Budapesti Corvinus Egyetem.

Az 1990-es évektől kezdődően számos integrációs terv volt, de ezek egyike sem valósult meg. A magyar felsőoktatás elaprózottsága régi gond volt, ezt a PHARE-program finanszírozási segítségével próbálták orvosolni. Az integrációs kényszer az 1993-ban elfogadott felsőoktatási törvény is fokozta, amely szerint a Corvinus Egyetem „egydiszciplinás” szakegyetemenként működött a főiskolává történő visszaminősítés veszélyével. Ezt volt hivatott kivédeni a BESZ (Budapesti Egyetemi Szövetség: BME, BKE, Államigazgatási Főiskola, Állatorvostudományi Egyetem) 1992-es megalakítása, de a szövetségen belüli nézetkülönbségek miatt a BKE 1997-ben kihátrált a szövetségből. 1997 második felére az ELTE lépett be (a BME helyére) mint lehetséges integrációs partner egy új integrációs

² Szécsényi András – Zsidi Vilmos (szerk.): *A Budapesti Corvinus Egyetem és elődintézményei története a kezdetektől 2020-ig*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 2021.

pályázatban, de közben úgy tűnt, hogy a szakegyetemi koncepciónak van létjogosultsága, és a BKE Egyetemi Tanács 1998 végén leszavazta az ELTE-integrációt. 1998 után tervként felmerült a Budapesti Tudományegyetem gondolata (ELTE, BKE, Államigazgatási Főiskola), de ez sem kapott támogatást, viszont 2000-től az Államigazgatási Főiskola nem zökkenőmentesen, de egyesült a BKE-vel, és létrejött a BKÁE. 2003-ban a BKÁE megszavazott egy társulási megállapodást a gödöllői Szent István Egyetem három budai karával, amely rögzítette, hogy „olyan intézmény jön létre, amely a társadalomtudományok, az agrártudományok és a műszaki tudományok területén egyaránt egyetemi szakokkal és doktori iskolákkal rendelkezik, magas színvonalú és minőségi képzést szem előtt tartó oktatást folytat.”³

Az új egyetem neve 2004-től Budapesti Corvinus Egyetem lett, amely – ebben a formában – 2012-ig állt fenn, amikor az Államigazgatási Kar az újonnan létrehozott Nemzeti Közzolgálati Egyetem része lett. 2011–2012-ben újra napirendre került a felsőoktatás átszervezése, amelynek egyik változata volt a BME–Corvinus integráció, amely ezúttal is elmaradt. 2015-ben államtitkári kritikaként megfogalmazódott, hogy a „Közgáz és a Budai Campus együttműködése lényegében nulla százalékon áll”.⁴ Ezt követően a budai karok kiváltak, és a Szent István Egyetemhez lettek csatolva. 2019-ben a Corvinus Egyetem, elsőként az országban, alapítványi egyetemmé vált, ahol a Rektor és Kancellár mellett/fölött megjelent az Elnök, és a legfőbb döntéshozó a fenntartó alapítvány kuratóriuma lett, amelynek viszonya az egyetem Szenátusával számos kérdést vet fel.⁵

Jelenlegi magyar helyzetkép nemzetközi összehasonlításban

Ahogy Kollár László írja: „Általánosan elismert igazság, hogy egy egyetem minőségét elsősorban professzorainak kiválósága határozza meg.”⁶ Egy egyetem nemzetközi elismertségéhez nemzetközileg ismert és elismert oktatók kellenek, és ezt az elismertséget elsősorban és szinte kizárólagosan nemzetközileg elismert kutatási eredményekkel lehet elérni, amelyek az oktatási teljesítményt is meghatározzák: „Eötvös Loránd örök érvényű igazsága, hogy egyetemen motiválón tanítani az tud, akinek jelentős (pozitív) kutatási tapasztalata van.”⁷

³ Uo., 266.

⁴ Uo., 270.

⁵ Kis Norbert: Az egyetemi autonómia paradoxona. *Magyar Tudomány*, 183. (2022), 2. 188–195.

⁶ Kollár László: Gondolatok az egyetemekről és a kutatásról. *Magyar Tudomány*, 182. (2021), 11. 1426–1431., 1429.

⁷ Patkós András: Az akadémiai kiválóság igazi letéteményesei. *Magyar Tudomány*, 182. (2021), 11. 1432–1437., 1433.

Nézzünk néhány általánosan elfogadott mutatót a magyar gazdálkodástudományi-közgazdasági kutatási eredmények bemutatására nemzetközi összehasonlításban. Az egyik ilyen mutató a *Financial Times* Top 50 folyóiratlistájában publikált cikkek száma.⁸ Bár ez a lista elsősorban a gazdálkodástudományi karok (*business schools*) kutatási értékelésére szolgál, a lista tartalmaz folyóiratokat más szakterületekről is (például közgazdaság, IT, politikatudomány, üzleti etika).

1. táblázat. *Gazdálkodástudományi-közgazdasági karok (válogatás) Financial Times Top 50 publikációi (összesen: 2018, 2019, 2020)*

<i>Kar, egyetem</i>	<i>Oktatók száma</i>	<i>Hallgatók száma</i>	<i>FT Top 50 cikkek</i>
Harvard Business School	244	12 410	437
Ross School of Business, University of Michigan	153	4 153	261
O'Neill School of Public & Environmental Affairs, Indiana University	120	2 626	246
Rotterdam School of Management, Erasmus University	250	9 250	237
Kelley School of Business, Indiana University	329	14 474	180
Copenhagen Business School	764	20 541	177
INSEAD, Business School	165	1 300	176
London School of Economics and Political Science	1 100	11 000	169
Aalto School of Business, Aalto University	207	3 823	86
Corvinus University of Budapest	400	10 500	2

Forrás: a szerző szerkesztése

Nemzetközileg kiemelkedő intézményekkel összehasonlítva, a Corvinus Egyetem oktatói három év alatt összesen két cikket publikáltak ebben a folyóiratlistában: a BME GTK vagy az ELTE GTK oktatói egyet sem. Figyelemre méltó a hallgató-oktató arány alakulása is, amely sok intézménynél – lényegesen magasabb publikációs teljesítmény mellett – jóval magasabb a Corvinus Egyetem mutatójánál.

Szintén sokat elmond egy egyetem vagy kar intellektuális súlyáról azoknak a folyóiratoknak a listája, ahol az oktatók a legtöbbet publikáltak. A Web of Science adatbázisban nem lehet karokra keresni (csak egyetemekre), így a 2017 és 2020 között megjelent WoS-publikációk számát és a cikkeket publikáló folyóiratok minőségi mutatóit soroltuk fel. A Top5 folyóiratlista eredeti forrásai: intézményenként (Corvinus, Semmelweis, ELTE, BME), 2017 és 2020 között megjelent cikkek a Clarivate InCites kimutatása alapján, 2021. szeptember 22-i lekérdezés alapján.

⁸ Laurent Ormans: 50 Journals Used in FT Research Rank. *Financial Times*, 2016. szeptember 12., www.ft.com/content/3405a512-5cbb-11e1-8f1f-00144feabdc0

Az Article Influence Score (Clarivate Analytics) egy hálózatközponti mérőszám (hasonló a Google Page Rank algoritmushoz), amely cikkekre vonatkozóan méri a cikk várható hatását (öt évre vonatkozó hivatkozások alapján, önhivatkozások nélkül). Az Article Influence percentile (AIP) az AIS-mérőszám percentilisére (0–100 skála) átváltott értéke a Clarivate Analytics adatbázisában.

2. táblázat. *Négy budapesti egyetem „Top 5” folyóiratai a WoS-adatbázisban 2017 és 2020 között, a folyóiratokban megjelent cikkek száma és a folyóiratok AIS- és AIP-értékei*

Egyetem	Folyóirat címe	Cikkek száma	AIS-érték	AIP-érték
Corvinus	Sustainability	20	0,462	33
	European Journal of Health Economics	14	1,138	76
	Corvinus Journal of Sociology and Social Policy	14	n. a.	n. a.
	Acta Oeconomica	13	0,153	7
	Central European Journal of Operations Research	10	0,442	31
Simmelweis	Orvosi Hetilap	412	0,062	1
	Scientific Reports	120	1,285	81
	Plos One	84	1,012	71
	Pathology & Oncology Research	79	0,526	39
	International Journal of Molecular Sciences	59	1,123	76
ELTE	Journal of High Energy Physics	194	1,017	72
	Scientific Reports	120	1,285	81
	Physical Review D	114	0,997	71
	Astrophysical Journal	109	1,535	86
	Physical Letters B	108	1,181	77
BME	Physical Review B	96	0,975	70
	Periodica Polytechnica-Chemical Engineering	86	0,227	12
	Periodica Polytechnica-Civil Engineering	85	0,205	10
	Scientific Reports	70	1,285	81
	Journal of Thermal Analysis and Calorimetry	51	0,366	24

Forrás: a szerző szerkesztése a következő adatok alapján: Corvinus: <https://incites.clarivate.com/#/analysis/0/journal?t=1648453803043>, Semmelweis: <https://incites.clarivate.com/#/analysis/0/journal?t=1648454100054>, ELTE: <https://incites.clarivate.com/#/analysis/0/journal?t=1648454149975>, BME: <https://incites.clarivate.com/#/analysis/0/journal?t=1648454193212>

Nagy minőségi különbség van a két szakegyetem (Corvinus és Semmelweis) publikációs portfóliója között, sőt a Corvinus esetében a nemzetközi gazdálkodástudományi-közgazdasági karok körében a negatív hírnévre szert tett MDPI-publikáció (*Sustainability*) vezeti a mezőnyt. A BME és az ELTE esetében viszont az első ötbe nem fért be folyóirat a gazdálkodástudományi és a közgazdasági

területekről. Fontos viszont azt is megemlíteni, hogy a 2019-ben bevezetett kutatásösztönzési intézkedések, a kutatási infrastruktúra javítása és az akadémiai életpálya bevezetése miatt 2019-hez képest 2021-re jelentős mértékben megnőtt a Corvinus Egyetem minőségi publikációinak száma; a növekedés a Corvinus Kutatási Kiválóság nagyon szigorú mércéje szerint meghaladja az 50%-ot.

Mit lehet tenni? Hogyan tovább?

Az 1. táblázatban felsorolt gazdálkodástudományi karok döntően nagy egyetemek részeként működnek, a kivételek viszont – a Corvinus Egyetemmel összehasonlítva – sokkal nagyobbak, és kutatási téren sokkal eredményesebbek. Pozicionálásban a gazdálkodástudományi szegmensre való fókuszálást javasolnám több okból is:

- ez a terület hagyományosan és nemzetközileg is nagyon népszerű, jó álláslehetőségeket kínál a végzetetteknek;
- általában a gazdálkodástudományi karok nyereségesek, és magasabb fizetéseket képesek ajánlani, mint a közgazdasági vagy a matematikai karok;
- a gazdálkodástudományi oktatási és kutatási portfólió jól beilleszthető egy tágabb társadalomtudományi profilba, amelyből mindkét terület sokat profitálhat. Egy európai példa lehetne a koppenhágai Business School, amelynek célja, hogy „gazdasági/üzleti kérdéseket tágabb társadalmi, politikai és kulturális kontextusban vizsgáljon”,⁹ és ez a megközelítés lehetne a további bővülés, a BME GTK-val való egyesülésének alapja is;
- a BME még nem alapítványi egyetem, és esetleges átalakulásakor figyelembe lehetne venni az elmúlt 3-4 év tapasztalatait, különösen a kuratórium és a szenátus kapcsolatát illetően;
- a Corvinus Egyetemmel kiegészült BME (ahol a Corvinus egyike lehetne a karoknak) egy teljesebb és magasabb szintű oktatási-kutatási portfólióval jelenhetne meg a nemzetközi szinten, és nagymértékben támaszkodhatna a Corvinus tapasztalataira és jó gyakorlatára.

Úgy tűnik, a magyar felsőoktatásra is alkalmazható a Winston Churchillnek tulajdonított mondás: „Az amerikaiakra mindig lehet számítani, hogy helyesen cselekszenek – miután már minden mást megpróbáltak.” A magyar gazdálkodástudományi, közgazdasági oktatásban az elmúlt több mint 150 évben tényleg szinte minden elképzelés és szervezeti forma, ha nem is teljes lelkesedéssel és bevezetéssel, de kipróbálásra került, és utána a gazdálkodástudományi-közgazdasági

⁹ Lásd www.cbs.dk/en/research/cbs-research-profile

területen minden maradt a régiben. Ami megkülönbözteti a múltbeli törekvéseket a jelenkortól, az a nemzetközi versenyképesség fokozott előtérbe helyezése – itt lehetne esélye egy BME–Corvinus egyesülésnek, amely 1948 után, több próbálkozás ellenére, még soha nem sikerült.